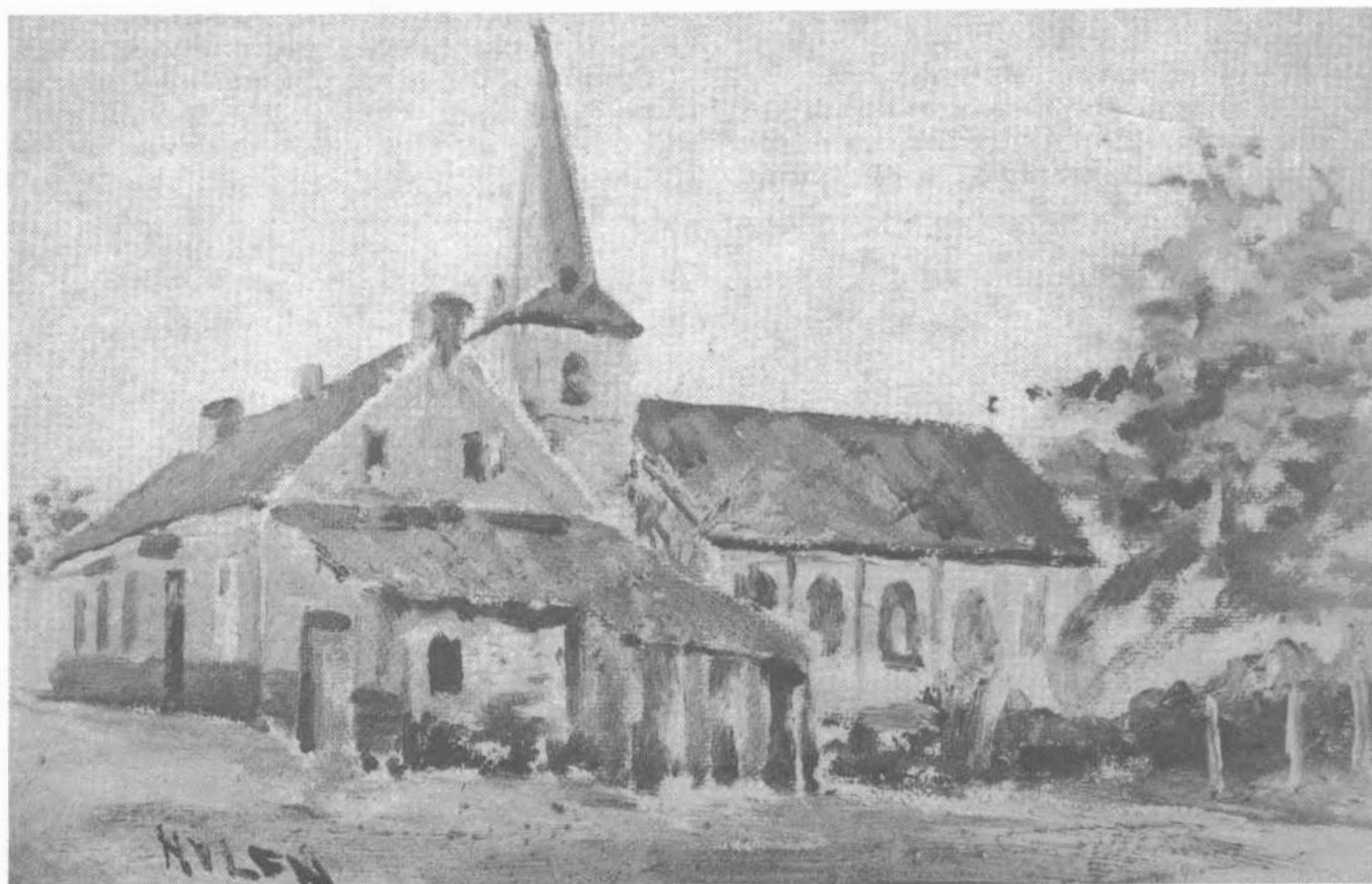

De Poemp

DF

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING
DAVIDSFONDS NIJLEN - NR. 10 - OKTOBER 1984

VERDWENEN DORPSGEZICHT - Dit merkwaardig schilderij werd omstreeks 1940 op een Antwerpse zolder ontdekt en vertoefte nu veilig bij onze „Eerste Poempist” alias Meester Van Camp. Het toont de (nog niet vergrote) kerk, gezien vanuit de plaats waar nu ons gemeente-

huis staat. Een ander bewijst dat het schilderij voor 1850 moet geborsteld zijn. Aanleiding was waarschijnlijk de open W.C. op de voorgrond. Nadien verdween die om plaats te maken voor het huis van Marus Verhaegen... dat nu op zijn beurt tot het verleden behoort.

Ten Geleide

50 JAAR FAMILIE-ZIJN

Lieve Lezeres,
Beste Lezer,

In deze tijd wordt, terecht of ten onrechte, veel in vraag gesteld. „Poempisten” zijn echter mensen die het kind niet met het badwater weggooien. Ons dorp en zijn mensen, de schone tradities en het eigen-geaard samenleven zijn ons lief.

Wie ons in deze zorg om en waardering voor ons volk begeleidt en soms zelfs een tikkeltje ongeduldig voor gaat, zijn ons aller Julia en Oktaaf Van Camp. We zijn daarom gelukkig deze twee mensen, die al vijftig lange jaren samen gezin en familie vormen, op deze bladzijden in de bloemetjes te mogen zetten. Temeer omdat sinds de stichting van onze heemkring heel het redactieteam gul tot de familie gerekend wordt. Bovendien behoort het entoesiast huldigen van gouden huwelijksjubilea onbetwistbaar tot de tradities van ons dorp.

BIJ DE FOTO : De Familie Van Camp bekleedt van oudsher een vooraanstaande plaats in Nijlens gebeuren. De meester himself was 36 jaar lang actief in de gemeentelijke jongensschool, waar hij nog echte pioniersjaren beleefde. Hij stichtte in 1938 het Davidsfonds, waarvan hij nog steeds ere-voorzitter is. In 1980 werd hij de motor van onze Heemkring. Meester Van Camp huwde op 20 augustus 1934 mevrouw Julia Maes, wier moeder ooit nog schepen was te Herenthout. Samen vierden zij, omringd van hun dierbaren, op 1 oktober 1984 hun gouden jubileum. Op de foto beide jubilarissen. Ad multos annos!

● Oktaaf en Julia, wij danken U nogmaals voor uw lieve, Vlaamse gastvrijheid, waarop wij steeds kunnen rekenen. Wij feliciteren U hartelijk bij uw 50-jarig gezin-zijn, en hopen nog lange jaren, samen met U beiden, te mogen

„doorpoempem”. De werkelijk-waardevolle dingen van het leven zijn eenvoudig, vragen niet veel woorden. Genegenheid is er zo een. Op onze warme genegenheid kunt U rekenen!

Namens gans de ploeg:
*Walter Caethoven

Kom over de brug, word lid van het Davidsfonds!

● *Mensen verenigen in dit ik-tijdperk; hen schoonheid laten ervaren; bouwen aan kristelijke levensverdieping, aan meer mondigheid, aan een autonoom Vlaanderen... dat is het „Voor godsdienst, taal en volk”-ideaal van de Davidsfondsstichters uit 1875 in taal van nu.*

110 jaar geleden richtten enkele moedige Vlamingen het Davidsfonds op als kristelijke kultuurvereniging, als onderdeel van de Vlaamse Beweging. Daarin vervult het Davidsfonds sindsdien een toonaangevende rol.

Ook vandaag zet het Davidsfonds zich in voor emancipatie, de ontplooiing van ons volk. Het doet dit vrij en zelfstandig : los van eender welke politieke partij, niet gebonden aan kerkelijke structuren, niet gericht op standsbelangen. Het Davidsfonds-hart klopt in ruim 600 afdelingen, verspreid over het hele Vlaamse land... ook in Nijlen. Kom nu eens over de brug en word lid van onze ploeg!

Vanaf 375 fr. is u lid van het Davidsfonds en wordt u uitgenodigd op de plaatselijke activiteiten. Met dit lidmaatschap kan u bovendien uw keuze maken uit een rijk aanbod van boeken en platen. U krijgt verder een jaarabonnement op het nationaal Davidsfondstijdschrift. Plus gunstvoorwaarden bij alle aanbiedingen van de nationale Davidsfondsverkoopdienst. En ook nog ekstra service van DAVO, de reisdienst van het Davidsfonds. Meer dan 72.000 gezinnen stellen elk jaar hun vertrouwen in het Davidsfonds. U ook?

KONTAKTADRESSEN

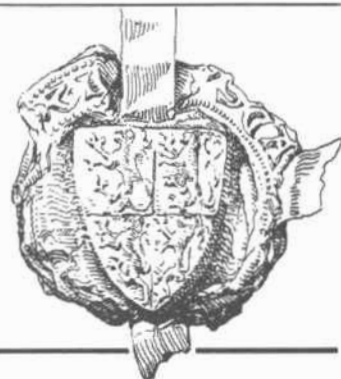
Hierna enkele kontaktadressen van het Nijlense Davidsfonds, adressen waar u steeds welkom bent met een nieuw lid, een entoesiast idee... ons Nijlen, ons Vlaanderen ten bate!

Octaaf Van Camp, ere-voorzitter, Bouwelsesteenweg 267, telefoon 481.80.44. - Walter Caethoven, voorzitter, Zandvekenvelden 12A, telefoon 481.85.70. - Rosette Rymenants, sekretaress, Spoorweglei 14, telefoon 481.65.79. - Jos Thys, penningmeester, Kapellebaan 32. Maria Thijs, Spoorweglei 24d. - Jos Bastiaens, Statiestraat 5, telefoon 481.81.90. - Rik Claes, Heibloemstraat 81, telefoon 481.82.58. - Jan Roelans, Bouwelsesteenweg 5, telefoon 481.84.77.

Sigillum pagi de Nylen:

Misslagen rond Nijlens aloud gemeentewapen

”Wij zetten het gemeentebestuur van Nylen aan dezen misslag te doen herstellen. Het geldt eene glorierijke en eervolle overleving, een aandenken aan de moedige krijgers van Nylen, waarvan velen het zand beten in den slag van Woeringen en elders.”

Nee, lieve lezeres en beste lezer, bovenstaande tekst niet gepubliceerd in de vredevolle kersttijd van het jaar onzes Heren 1977, toen de vroede gemeentevaderen (onder wie, het weze nederig toegegeven, ondergetekende) besloten een spiksplinternieuw gemeenteschild te voeren. Nee, nee. Ons aller vriend J.B. Stockmans, schrijver van de „geschiedenis der gemeenten Kessel, Bevel, Nijlen, Emblem en Gestel” publiceerde deze oproep in 1910. En hij had het toen - zoals verder blijken zal - over een kleinere misslag dan deze van 1977.

Zandbijters en zandboeren

Maart 1145. De plaatsnaam Nijlen wordt vermeld in een bulle van paus Eugenius III, waarbij hij Hendrik, abt van Tongerlo, een aantal goederen schenkt, waaronder geheel het vrijgoed van Nijle, ”omne allodium Arnoldi in Nili.” Daarmee traden onze Nijlense zandboeren voor het eerst de (geschreven) geschiedenis in. Zij maken er zich allicht niet druk om, bekommerd als zij zijn om uit hun arme gronden voldoende te winnen om een talrijk gezin te voeden en bovendien wereldlijke en geestelijke heren het zoveelste tiende belasting te betalen. Bijten zij aldus meer dan eens letterlijk en figuurlijk in het zand, dan drijven zij in 1286 plots moedige krijgers aan hun zij. Ingezeten van de Bijvang van Lier - waarvan Nijlen volgens Stockmans het oudste en belangrijkste lid is - nemen dan manhaftig deel aan de beroemde slag van Woeringen. En bijten er op 17 juli 1286 ook wel enkel in het zand. Zij strijden echter met hertog Jan I van Brabant, die toevallig de overwinning behaalt op de Limburgers.

(Getrouwd zijnde met ene Limburgse wenst schrijver dezès de nadruk te leggen op het toevallige van deze overwinning.) Aan dit krijgshaftig toeval danken wij, Nijlenaars, echter onbetwistbaar twee dingen. Vooreerst is er een Woeringenstraat, waarvan mijn oudste lezers weten dat zij aan een niet nader te omschrijven ”hoek” gelegen is. Maar wij danken, vooral, aan deze slag van Woeringen ons schoon, evenwichtig en - inderdaad -

manhaftig vierleeuwenschild. Waarin, lieve echtgenote, sinds eeuwen twee Limburgse leeuwen naast twee Brabantse leeuwen klauwen. (Zelfs Stockmans vermeldt niets over het geslacht dier leeuwen).

Ons gemeentewapen ... wapen van de Bijvang

De zogeheten ”Bijvang” van Lier omvat vanaf 1212 tot de Franse Revolutie de dorpen Bevel, Kessel, Nijlen, Emblem en verder de gehuchten Mijle, Lachenen en Hagenbroeck (te situeren op het huidige Lierse grondgebied). Aan twee charters, bewaard in het Staatsarchief te Antwerpen (fonds nazareth) en uitgevaardigd in 1296 en 1298 door de Schepenen van de Lierse Bijvang, hangt het vierleeuwenschild (zie foto). Dit schild toont in het

Zegel van de Bijvang van Lier, anno 1296.

eerste en vierde deel een Brabantse leeuw, in het tweede en derde deel een Limburgse, gekroonde leeuw. Men mag geredelijk aannemen dat de Bijvang dit ”gemengde” wapen bekwam van hertog Jan I ingevolge de gewaardeerde deelname aan de slag van Woeringen. In de 14de

en 15de eeuw wordt de Bijvang, en dus ook Nijlen, van vele voorrechten beroofd door de tegenwerking der schepenen van de stad Lier. Tussen twee haakjes, dit bewijst dat er niets nieuws onder de zon is. Hoe komt de Lierse "Commissie" b.v. heden nog aan zoveel gronden op Nijlens grondgebied? - Deze tegenkantsing veroorzaakt vele betwistingen en rechtsgedingen. in het geharrewar verliezen de Schepenen van de Bijvang blijkbaar hun vierleeuwschild uit het oog. Gelukkig voor Nijlen en ons nageslacht is daar rond 1656 ene Sacharias van den Bulcke...

Sigillum pagi de Nylen (1656)

Inderdaad, vergeet de Bijvang het Brabants-Limburgs wapen, dan bewaart het dorp Nijlen het blijkbaar door de eeuwen heen als dorpszegel. Op een "Leste ende notitie van de landen ende innegesetenen van Nyle" van 8 september 1656, ondertekend door enen Sacharias van den Bulcke, vinden we een afdruk op papier (waaronder was) terug van het oude schild (zie tekening). Het Latijnse opschrift "Sigillum pagi de Nylen" betekent onbetwistbaar en duidelijk: zegel van het dorp Nijlen.

Sigillum pagi de Nylen, zegel van het dorp Nijlen (1656).

1819: De taxe en leges bedragen de somma van vijftien gulden

En zo, dierbaren, verlaten we het Ancien Régime. We laten Napoleon en de Boerenkrijg over onze heides trekken, tot we in 1819 van de "Hoogen Raad van Adel" andermaal ons vierleeuwschild tegewezen krijgen "voor de somma van vijftien gulden" (we behoorden toen tot het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden). Wij gunnen zijne toenmalige Majesteit van harte die vijftien gulden (een kleine inlevering in vergelijking met sommige hedendaagse praktijken). Jammer genoeg vergist de heraldische Raad van Adel zich in de kleuren, en beschrijft ons wapen als "zijnde een gevierendeeld schild, de eerste en vierde van lazuur beladen met klimmenden leeuw van goud; het tweede en derde van goud, beladen met klimmenden leeuw van lazuur." Deze Hollandse misslag wordt een Belgische, wanneer bij koninklijk besluit van 25 mei 1838 Nijlen in het bezit van dit aldus beschreven wapen wordt bevestigd. Het bijhorend diploma prijkt, vergrijsd, nog steeds in Nijlens raadszaal. Een en ander gaf, zoals gezegd, in 1910 aanleiding tot Stockmans' bekommerde oproep tot het gemeentebestuur om "dezen misslag te doen herstellen."

Het bij koninklijk besluit van 7 januari 1952 in eer herstelde wapen.

1952: echt schild in eer hersteld

Na Stockmans' oproep zou het nog bijna een halve eeuw duren eer de vroede gemeentevaders een poging waagden om de vergissing van 1819 en 1838 recht te zetten. Eerdere pogingen zijn ons in elk geval niet bekend. Hoe dan ook, op 3 augustus 1949 richt het Gemeentebestuur een verzoekschrift aan de Minister van Binnenlandse Zaken. "Bij verordening" hebben sekretaris A. Cools en burgemeester E. Laenen de eer de Minister te vragen "dat die misslag zou hersteld worden en het oorspronkelijk wapen met de vereiste kleuren aan onze gemeente zou verleend worden". Een jaar later reeds (sic) komt via het Provinciebestuur een antwoord toe, met het niet-alledaags verzoek om een eensluitend verklaard afschrift van de hoger vermelde akte van 24 april ... 1298! De gouverneur vraagt bovendien een gewaarmerkte fotografische reproductie (zeg maar: foto) van het op die akte aangebrachte zegel. Van dan af maalt de administratieve molen, zoals bekend, iets langzaam maar in ons geval ool zéker. Op 4 oktober 1950 verzoekt de gemeenteraad "in goede orde" om weer het oorspronkelijk wapen te mogen voeren. Op 20 februari 1951 treedt de Raad van Adel dit verzoek bij en de minister laat daarop de gemeentevaders via Baron J. del Marmol weten dat hij geneigd is Nijlen voldoening te schenken. Maar eerst moet een regeling voor de kosten (zijnde 900 F) gevonden worden. De gemeenteraad beslist op 22 mei 1951 deze kosten te laten dragen door de gemeente (een wijs en historisch besluit!) en aldus ziet eindelijk op 7 januari 1952 het gewenste koninklijk besluit het levenslicht: Nijlen mag weer zijn oud en echt wapen met nobele fierheid voeren. De snoodaard die hieraan mocht twijfelen, kunnen wij tot op onze dagen met beslistheid naar het 900 franken kostende diploma leiden, dat, onder meer voor dergelijke gevallen, in de raadszaal van het gemeentehuis bestendig geëxposeerd wordt.

1977: de fusie en een ander misslag

Wie dacht dat met het K.B. van 7 januari 1952 ons vierleeuwschild definitief gered was voor het nageslacht

heeft het mis voor. Niets duurt immers eeuwig in dit aardse tranendal. We schrijven 1977. Nijlen, Kessel en Bevel zijn, ongevraagd, tot een nieuwe gemeente samengesmolten. In zijn langzame evolutie naar zelfstandigheid beschikt Vlaanderen al over een "Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap" (sic - de onachtzame lezer weze erop gewezen dat het hier om geen Kommissie voor Hollanders gaat, maar wél degelijk om de Vlaamse Cultuurraad). Welnu, deze raad vaardigt op 28 januari 1977 een decreet uit waarbij bepaald wordt dat elke gemeente in Vlaanderen (het decreet spreekt zedig van "Nederlands taalgebied") over een vlag en wapen moet beschikken. En daar staan we dan, met vier Nijlense leeuwen en een Kesselse zaligmaker.

De Kesselse Salvator: inne teecken der waarheyt

Inderdaad, Kessel beschikt over een dorpswapen, erkend bij koninklijk besluit van 9 april 1839. In deskundige taal wordt dit schild omschreven als zijnde "van azuur met Salvator mundi van goud, zegenende met de rechterhand en houdende in de linker de wereldbol, getopt met het kruis." Op een dokument van de Schepenen van de Bijvang van Lier, gedateerd 16 maart 1632, prijkt reeds een Salvatorzegel, "inne teecken der waarheyt". (2) Blijkbaar heeft de Bijvang dus ten minste twee schilden gebruikt: het Zaligmakerembleem ("onse gemeyne segele") en het (veel oudere) vierleeuwenwapen, dat Nijlens wapen werd.

Het Kesselse Salvatorembiem.

Bevel en zijn "berg"

En dan is er Bevel, sympatiek-landelijk, met een Kruisensberg, waarvan de geschiedenis tot in de 13de eeuw opklimt. Volgens sommigen bakermat van de drie dorpen, maar zonder gemeentewapen. Blijkbaar vindt Bevels Raad dat ook jammer, zodat b.v. op 3 februari 1972 een brief gericht wordt aan het Rijksarchief te Antwerpen, op zoek naar historische elementen voor een eigen wapenschild. Op 18 februari 1972 wordt reeds antwoord ontvangen van het Rijksarchief. Uit dit antwoord, geschreven voor de fusie en dus "in tempore non suspeto", lichten wij enkele merkwaardige passages. Vooreerst wordt vastgesteld dat onder het Ancien Régime (voor 1796) Bevel blijkbaar over geen eigen wapen beschikt. Bevel maakte op rechterlijk gebied echter deel uit van de Bijvang van Lier: "Voor de Bijvang van Lier bestond er een bijzonder schepenkollege, de schepenen van de Bijvang van Lier; er waren drie schepenen van de stad (binnenschepenen) en vier buiten-

schepenen: een van Nijlen, een van Kessel en Bevel, een van Emblem en een voor Lachenen en de Mijle. En - zoals onze lezers al weten- dit schepenkollege had een eigen (vierleeuwen) zegel. De afdelingschef van het Rijksarchief besluit dan: "Mijns inziens heeft de gemeente Bevel - als deel uitmakende vroeger van de Bijvang van Lier, waar zijn een schepenen had - ook recht op dit wapen."

Op 19 december 1977 keurde de gemeenteraad dit spiksplinternieuw schild goed.

19.12.1977 : nieuw wapen en tweede mislag

Maar keren wij terug naar onze fusiegemeente, naar "groot Nijlen". Met Brabantse en Limburgse leeuwen, met een Kesselse Salvator (eigenlijk een Bijvang-embleem) en Bevel ... dat als oudste, maar kleinste lid van de fusiegemeente ook niet mag tekort gedaan worden. Zo oordeelt de gemeenteraad, die op 19 december 1977 een spiksplinternieuw schild goedkeurt, waarvan we onze lezers de beschrijving niet willen onthouden: *Gevierendeeld:*

1. Van sabel met leeuw van goud, genageld en getongd van keel.
2. Van lazuur met salvator Mundi van goud.
3. Van lazuur met kruis van goud staande op deze trappen van Sinopel en een berg van hetzelfde.
4. Van zilver met leeuw van keel, de staart gespleten en kruisgewijze opgesteld, genageld, getongd en gekroond van goud.

Deze bonte beschrijving geeft aanleiding tot een even bont schild, vakkundig uitgetekend, jawel, maar esthetisch echt geen hoogstandje. Tot overmaat van ramp wordt voor de moderne versie van het ontwerp gekozen. Geen wonder eigenlijk dat sommigen het schild - heel beknopt - gaan beschrijven als een "mannekenblad". Onze vrienden van de Kesselse heemkring zijn er al evenmin gelukkig mee, want "Onze-Lieve-Heer staat er toch maar kinderachtig in zijn hemdje bij" (Fr. L. in Het Reklamaalblad, 9.10.1981). En men vindt zowaar het oude Nijlense dorpswapen met zijn eeuwenlange traditie stukken beter!

Terug naar het vierleeuwenschild?

Vier jaar later (op 17 augustus 1981 - de administratieve molen maalt soms erg langzaam, lezer) valt het

oordeel van de Heraldische Kommissie. Het nieuwe schild wordt een niet-verantwoorde verminking genoemd van Nijlens historisch wapen. (3) De Staatssekretaris voor de Vlaamse Gemeenschap suggereert dan ook voor de fusiegemeente het wapen te nemen als toegekend aan Nijlen in 1952.

Nijlen gaat echter op 14 september 1981 tegen deze nochtans verantwoorde "suggesie" in beroep. In de kersttijd van 1983 laat de Vlaamse Gemeenschap (Dienst Monumenten en Landschapszorg, jawel) aan ons gemeentebestuur nogmaals weten dat het nieuwe schild niet kan aanvaard worden. Aanbevolen wordt een nieuwe gemeenteraadsbeslissing te nemen en terug te keren naar het aloude vierleeuwenwapen. Bij het afsluiten van deze bijdrage op 20 augustus 1984 zijn de nieuwe formulieren van de Vlaamse Gemeenschap toegekomen, waarop wapen en vlag moeten uitgetekend worden. Het Kollege bereidt nu de gevraagde gemeenteraadsbeslissing voor.

Ons standpunt

Onze Heemkring meent na rijp beraad dat de tweed mislag rond ons gemeentewapen eigenlijk volmaakt overbodig was. Het vierleeuwenschild is niet alleen het wapen van Nijlen, maar oorspronkelijk het wapen van de oude Bijvang van Lier, en dus ook van Bevel en Kessel. Door een nieuw schild wordt de fusie niet ongedaan gemaakt en evenmin verantwoord. Ons standpunt, lieve lezeres en beste lezer, luidt dan ook ondubbelzinnig dat we het aloude vierleeuwenwapen van de Bijvang terug in eer moeten herstellen. Wij hopen in deze bijdrage duidelijk te hebben aangetoond dat die keuze om historische, heraldische en esthetische redenen ruim verantwoord is. Wij besluiten onze beschouwingen dan ook met hoop. Hoop op beterschap!

**Walter Caethoven,
scabinus extra villa.*

(1) In heraldische taal wordt Nijlens wapen als volgt beschreven: "Gevierendeeld: 1 en 4 van sabel met leeuw van goud genageld en getongd van keel; 2 en 3 van zilver met

Zegel van Nijlen (1952).

leeuw van keel, de staart gespleten, geknobbeld en kruisgewijze opgesteld, genageld, getongd en gekroond van goud". - Zie ook diploma van 1952 in de raadszaal van het gemeentehuis.

(2) Deze tekst geeft ons ook meer inzicht in de verhouding van de Bijvang met Lier: "Wij, Willem de Voss, Jan (?) Van Leemputte, Gomer Verelst, Ghilis van Eynde allen te kennen schepenen vande bijvanghe der stadt van Lier, gheven volcome last ende procuratie (volmacht) omme te ghaen tot Brussel en aldaer te versoecken voor de geheelen Byvanck surcianticu (opschorting) van alsulcken peeninghe (boete, belasting) dien den voors (egde) stadt op de voors (egde) bijvanck is pretenderen (voorwenden) waer aff den Byvanck duer (door) seckeren duerweerders is gesommeert (gemaand) blyckende by het relaes daer aff synde ende inne teecken der waerheit hebben wij onse gemeyne (gewoon) segele hier op laten drucken.

Actum desen 16e meert 1632 - Fr. Van Heerle."

Blijkbaar zijn de vier schepenen dus niet akkoord met Lier over een bepaalde belasting of boete, en Frans Van Heerle moet "inne teecken der waehet" in Brussel (!) gaan protesteren (bij de "Staten van Brabant).

(3) In het desbetreffende schrijven van het Ministerie van Binnenlandse Zaken lezen wij: "Betreffende het wapen, is het advies ongunstig om heraldische en historische redenen.

Heraldisch: -niet verantw oorde verminking van het wapen van Nijlen (slechts 2 kwartieren zijn overgenomen en bovendien van plaats verwisseld); - de schildvorm kan niet aanvaard worden omdat het een Duits schild is; - wit en geel zijn geen heraldische kleuren.

Historisch: - Kwartier 2: het wapen van Kessel, hoewel erkend, steunt niet op historische gronden (cfr. Servais: wapenboek van de Provinciën en Gemeenten van België); - Kwartier 3: is fantasistisch, niet historisch element."

Wette 't al? Wette 't nog?

* De artikels in de Poemp zijn meestal verhalen door sommige vertellers zelf beleefd, door andere opgezocht!

Toch zijn er ook bondige interessante herinneringen of gebeurtenissen, die aan onze aandacht ontsnappen.

Sommige hiervan zijn door U, lieve lezeres of lezer, en misschien wel alléén door U gekend of beleefd. Niet dat wij van onze lezers, "Reporters,, willen maken, toch nodigen wij U uit ons uw desgevallend kort verhaal te bezorgen!!

Als het niemand kwetst, zullen wij het heel graag publiceren om het voor de gemeenschap te bewaren. Onder de rubriek „Wette al - Wette nog" zullen wij het in de Poemp zetten.

„Dan wet hieël Nale het."

Geef ons heden ons dagelijks brood:

Over Ovenburen, Bakhuizen en Bakkers

Vroeger had iedere boerderij een bakhuis. Het stond op veilige afstand van huis, stal en schuur om brandgevaar te voorkomen. Geen overbodige veiligheidsmaatregel met al die strodaken. Ook menig burgershuis bezat een ovenbuur met stenen oven.

Doch de tijden veranderden. In plaats van alles zelf te doen gingen de mensen zich meer en meer richten tot gespecialiseerde vakmannen. In Poemp nr. 7 schreef Jos Bastiaens reeds dat een zekere Joannes Gommarus Wersters in 1849 de gemeente vroeg om een broodbakkerij te mogen oprichten. Hoe daarop gereageerd werd, is nog steeds niet achterhaald.

Wel weten we dat na Wereldoorlog I het bakken echt professioneel begon.

Jeannette van Zjo van de Rips

In 1919 werd de eerste bakkerij met winkel geopend door Victor Verelst, die gehuwd was met Jeannette Van der Hoeven (van Zjo van de Rips). Hun brood, speculoos, vlaaien en metkoeken waren spoedig alom bekend. Helaas overleed Fik reeds in 1932, op 48-jarige leeftijd. Doch Jeannette zette de zaak verder geholpen door haar schoonbroer Judokus en door August Wuyts, die later met haar zuster Wiske zou trouwen. Toen deze laatste in 1945 een eigen bakkerij begon in de Kerkstraat, stopte Jeannette het bakken en schakelde totaal over op voeding. Die zaak heeft ze draaiend gehouden tot in 1979 en met succes. Omwille van haar vriendelijkheid vergaven haar klanten haar graag dat het rekenen wat moeilijk ging, hoewel Jeannette door het gebruiken van een „luierik” ervoor zorgde dat het probleem zo goed als opgelost werd. Op 15 oktober 1981 is zij in de gezegende ouderdom van 92 jaar stilletjes overleden. maar terug naar het bakken nu. In de Woeringenstraat woonden Florentinus Dieltjens, geboren te Nijlen op 10 april 1875, en zijn echtgenote Maria, Johanna Dierckx, geboren te Herentals op 25 juli 1876. In de volksmond heette Floran enkel „Pito”. Naar de familiebron vermeldt, zou hij die toenaam gekregen hebben

toen hij voor 1914 in de Antwerpse haven werkzaam was. Een paar dakwerkers moesten daar een poteau (paal) verplaatsen. Ze hadden daar echter zoveel moeite mee dat Floran het niet langer kon aanzien, de mannen opzijduwde en de paal met een ruk van zijn forse armen op de aangewezen plaats neerzette. Het Franse „poteau” werd wat aangepast en sindsdien is Floran „Pito” geworden en gebleven.

Floran is echter geen dakwerker gebleven. Een tijdje heeft hij met paard en kar vervoer naar Lier gedaan. Toen de oorlog uitbrak, week hij uit, eerst naar Holland en later naar Engeland. Daar werkte hij in een vliegtuigfabriek en verloor hij enkele vingers onder een zaagmachine.

Op 6 april 1919 kwam het gezin terug naar België en 't jaar daarop opende Pito zijn bakkerij. Het brood werd eerst uitgevoerd met een huifkar en later met een echte bakkerskar, getrokken door een paard of een muilezel. Op de kermis stond Pito met een houten kraam. Hij maakte de beste vosse en witte „warme rek”. Een grote klomp suikerdeeg werd daartoe een tijdlang rond een ijzeren haak geslingerd tot hij tot vingerdikke draden uitgerekt was. Deze werden in witte bloem gerold en met een schaar in stekken van ongeveer 10 cm of in „smossers” ter grootte van een dikke teen gesneden. Daarna werden ze in een stevig wit boterpapiertje gedraaid en de verkoop kon beginnen.

Aan de andere kant van het kraam bakte moeder Marie smoutebollen. De verleidelijke geur trok de kermisgasten onweerstaanbaar aan. Zij konden niet rap genoeg

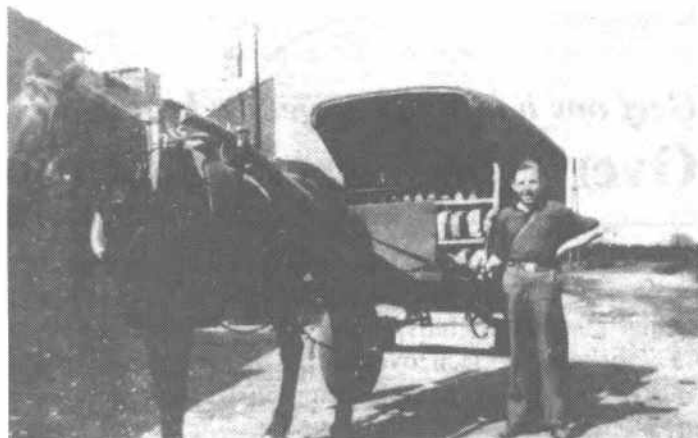

Het gezin Pitto. Staande v.l.n.r.: Martinus, Petrus, vader Flor Pitto, Louis en Modest. Zittend, v.l.n.r.: Frans, Maria, moeder Marie Dierckx, Octavie.

hun portie krijgen en visten met rappe vingers de hete bollen uit de vette papieren „hoos”. Smoutebollen moesten immers gloeiend gegeten worden.

Pito en zijn Marie hebben niet stil gezeten en hard gewerkt voor hun talrijk kroost (Petrus, Louis, Maarten, Modest, Sooi, Octavie en Mit). Drie zonen hebben later een eigen bakkerij uitgebaat, maar dat alles is nu verleden tijd. Pito bakt niet meer. Andere families hebben de „oven” overgenomen en zorgen ervoor dat de Nijle-naars hun dagelijks brood krijgen. Al kan dat in augustus wel eens moeilijk zijn.

*Octaaf Van Camp.

Een jonge Flor Dieltjens, Poempist, met paard en kar.

Sport van toen:

Onenigheid bij „De Eendracht”

Niet alle verenigingen is een lang leven beschoren. Waar onze Nijlense Harmonie St.-Cecilia b.v. reeds een eeuw muziek maakt, was „De Eendracht” na een vijftal jaren al aan de definitieve slotmatch toe. In deze bijdrage van „Sport van toen” hebben we het uiteraard niet over muziekkorpsen, maar andermaal over een voetbalklub, die - in tegenstelling met wat haar naam doet vermoeden - verdween omwille van onenigheid.

• *De spelers van „De Eendracht.” Boven, v.l.n.r.:Gustaaf Engels, Wies Grielen, Nest Verelst, Henri Engels, Tuur Verlinden. Midden : Marus Verhaegen (de Kuik), Jos Crauwels, Octaaf Hens (Duk van Schoor). Onder: Juul Lambrechts (Kop van Stoemper), Herman Engels, Rik Crauwels, Suske Crauwels en Frans Op de Beeck, alias de Sjotter.*

Voetbalklub De Eendracht werd gesticht bij Marus Verhaegen in Café Football omstreeks 1918. Grote bezielers en sponsors van de ploeg waren de gebroeders Gustaaf en Henri Engels. Het speelveld lag eerst in de Molenstraat. Later werd verhuisd naar de Kesselsesteenweg, recht over de villa van Van Herck. Men startte in de K.B.C. (Kempische Beginnende Clubs), waar in 1922 zowaar de kampioenstitel veroverd werd.

DE SPELERS VAN TOEN

Elke speler die wenste aan te sluiten moest zegge en schrijve 3 frank per maand betalen en bovendien zijn uitrusting, zoals schoenen, zelf bekostigen. De sjotter van toen waren Wies Grielen, Nest Verelst, Tuur Verlinden, Marus Verhaegen (de Kuik), Jos Crauwels, Oktaaf Hens (Duk van Schoor), Juul Lambrechts (Kop van Stoempere), Herman Engels, Rik Crauwels, Sus Crauwels, Frans Op de Beeck (de Sjotter), Jos Bosmans (de Porto van Herenthout), Alfons en Juul Torfs (van de Sjas) en Louis Verelst. Die mannen van toen moesten wel wat voor hun sport over hebben. Kleedkamers waren er niet, zodat in het lokaal of achter boom en struik omgekleed werd. En de doelen werden voor de match opgesteld en erna prompt weer meegenomen...

TONEEL, STUDENTEN EN ONENIGHEID

In die tijd werd ook meer toneel gespeeld in ons dorp. Dat verklaart waarom De Eendracht ook een trits toneelspelers kende... met een aparte kas. Naar het schijnt zouden studenten-spelers de boel op stelten gezet hebben. Op een dag was de toneelkas, met zo'n 400 F, gaan vliegen. Aldus verdween De Eendracht in de jaren 1924-25, ondanks haar schone naam, omwille van onenigheid!

*Flor Dieltjens

Nylen, in den Jaeren 1790 - 1815

1ste deel:

Onder dwang naar een nieuwe tijd...

- *“De Staeten werken voor het land met zoo veel iver als verstand, zy gaen er eer afhaelen: men ziet geen vrees in hun gelaat; zy pyzen is 't dat niet en gaet, den boer die zal 't betaelen”*

● Dit vers is de slotstrofe van één van de populairste volksliederen uit de Brabantse Onwenteling. Zelfspot is onze mensen dus niet vreemd, want de boeren hebben inderdaad erg te lijden onder de gevolgen van de Omwenteling. Niet alleen omdat tijden van oorlog en twisten steeds een nadelige invloed hebben op landbouw en handel, maar ook omdat door het Congres voortdurend een beroep wordt gedaan op de buitenlieden om - eerst vrijwillig en later gedwongen - in te schrijven op leningen die de Republiek van geldmiddelen moeten voorzien. Nochtans hoopt men dat een rustige tijd zal volgen, want - zoals blijkt uit volgend dagboekfragment - ons bestuur plant grootse projecten. Nauwelijks een maand na de oprichting van de Republiek meldt Jacob De Cnaep het volgend: “Op 10 februari 1790 gevaseert (1) naer Lier op den raethuyse van de selven stadt door order van den heer Frans de Volder ende P.G. van Hoof, beyde borgemeesters, als gecommiteerde (2) voor Nylen aengesteld op 8 dito lestleden in de gemeentevergaderinge van den geheelen Byvank om te aenhoren achtbaere heeren der stad Lier, waer onder prinsepalyck (5) is gesproken van te maeken door de stad en Byvank eenen hoogen en breeden weeg om Kessel ende Bevel om alsoo tot steenweg konnen brengen om alsoo de kommersse (6) langs Lier van gans te (7) Kempen te konnen brengen om alsoo den steenweg van Herenthals op Antwerpen te cromperen (8) ...”. De weg waarvan sprake is, wordt echter pas vele jaren later aangelegd.

Op 20 februari 1790 sterft Jozef II en zijn opvolger, keizer Leopold, doet in de loop van maart vredesvoorstellen. Hij laat echter ook zijn leger oprukken en het Congres vraagt geld en zilver voor kanonnen. Jacob De Cnaep schrijft: “Op 21 juni vergaderden de afgevaardigden des Bijvangs en der stad in “Den Draeyboom” bij Lier om te consulteren (9) over het geven van canon sesponders (10) ten dinste van 't leger - geconsenteert (11)

voor één canon”. De “Patriotten” lijden op 23 mei een eerste nederlaag en het Congres roept vrijwilligers op om onze jonge republiek te verdedigen. Jacob De Cnaep meldt: “Den 14 juli vergadering te Nijlen in den Roskam over en nieuw corps vrijwilligers voor den dinst der Republiek”. Op 21 en 22 juli vergadert men in de Bevelse pastorij om “inspectie te hooren voor het bekomen der fusieken (12) van 't Comité der stad Antwerpen”. Op “15 oogst” komt men opnieuw bijeen in de “Roskam” om een kapitein voor het nieuwe corps aan te stellen, doch “en vermits wy geen vollentairen (13) en hadden, hebben wy geen kunnen benoemen, dogh eventwel de exercitie doen leeren naer 't vorbeelt van d' andere dorpen”. Onze voorouders zijn dus wel bereid om vrijwillig voor het behoud der Republiek te vechten, maar niet om kapitein te spelen. De oefeningen worden door een Heistse kroniekschrijver beschreven: “Daar was in Brabant op alle dorpen exercitie en de jonkheid kwam alle dagen met iver om zich te oefenen; er waren zelfs jongelingen die te peerd exerceerden”.

Tegen het einde van augustus hebben onze dorpsversten Petrus van Rompaey overgehaald de eed als kapitein van de Nijlenaars af te leggen en de dertigste leidt deze zijn manschappen naar de “alaeremplaets” aan 't “Boerinnekes” te Lier. De pastoor en de burgemeester doen hen uitgeleide. Op 2 september vertrekken “onse vollentairen naer Berlaer en verder naer 't leger met den capiteyn en pater Cletus als veltpastoor, alles in 't goet order en eendracht met onse vollentairen te bestellen ende te spreken. Naer dit alles volgens ons vermogen gehandelt te hebben, soo ben ik moeten gaen naer Kessel om de vollentairen van Kessel te onderrichten datse dien naermiddag moeten begeven naer 't corps vollentairen van Berlaer om door P.D. van den Eynde als capiteyn van zes dorpen de bevelen te ontfangen ende te verrecken op den gestelden teyt”. Dezelfde avond “in 't laet” melden er zich nog enkele “vollentairen”. Enkele boeren hebben paard en kar ter beschikking van het leger gesteld en 's anderendaags schat men in Kessel hun waarde, want “in geval van geene wederkomst” zullen ze door de gemeente vergoed worden. Jacop De Cnaep reist heel wat heen en weer in deze dagen, want: “Nota, van Lier seffens vertrocken naer Nylen om alles te be-

* Herberg Roskam, vergaderplaats van onze patriotten

schicken soo voor tenten, marmiten (14) en ander grierf den oorlog raekende“. De 4de september zendt men een nieuw zeil “tot eene tente“. Blijkbaar is de gestalte van de vrijwilligers ook van belang, want ondanks de benarde positie van de Reubliek vertelt Jacob: “Die vier volentairen van ons dorp zijn weder gekomen op 9 september van Loven (15) om reden van te klein te zyn en verrocken op 4 dito...“. De dorpsfusieken worden onder-tussen ten huize van Jacob De Cnaep bewaard.

De kwarteeuw tussen 1790 en 1815 is wellicht de belangrijkste en meest bewogen periode in onze geschiedenis. Niet omdat deze jaren een bijna ononderbroken aaneenschakeling zijn geweest van onlusten en machtswisselingen, maar omdat deze - relatief korte - tijdspanne het keerpunt is geweest naar de Nieuwe Tijd. Keizer Jozef II maakt door zijn hervormingen zelf een einde aan de oude orde, die eeuwenlang, op grond van de oude privileges, alle bestuurlijke betrekkingen in onze samenleving heeft geregeld. De Oostenrijkse hervormingen en de oorspronkelijke idealen van de Franse Revolutie zijn geïnspireerd door dezelfde gedachte, zodat de tendens wordt voortgezet en uiteindelijk zal voeren naar een democratische bestuursvorm.

Alhoewel de nieuwe ideeën door radicale maatregelen aan de verontruste bevolking moeten worden opgedrongen, maken de tijdgeest, de wetenschappelijke en economische ontwikkeling, en vooral de belangen van onze buurlanden en hun daaruit voortvloeiende militaire tussenkomsten een terugkeer naar het “Ancien Régime“ onmogelijk.

De Nijlenaars die deze periode beleefden, hebben tot tienmaal toe de macht in andere handen zien overgaan, evenveel oorlogen meegemaakt, de gevolgen van de nieuwe orde op bestuurlijk en sociaal gebied ondervonden en de invloedrijke positie van de Kerk in ons gebied zien verzwakken. Naast dat alles hebben zij ook nog het begin van de industriële revolutie en haar gevolgen op economisch gebied meegemaakt: voorwaar, een veelbewogen leven! Geen wonder dat de bevolking afkerig staat tegenover de té snelle, té ingrijpende veranderingen die zij gedwongen worden te aanvaarden. Arthur de Bruyne vat de reactie van onze voorouders als volgt samen: “Zij namen de wapens op tegen de beste soldaten van die tijd; ze wilden enkel het recht op een levenswijze die zij zelf wensten te bepalen in de besloten gemeenschap van hun gezin, hun buurtschap, hun dorp, hun kerk, zoals hun vadersen het hun hadden voorgedaan; ze wilden dat in hun kinderen een oude naam en een geheiligde traditie zou kunnen voortleven; onbewust voelden ze zich de dragers en bewaarders van eeuwenoude volkskracht, ondanks onbetwistbaar geestelijk en kultureel verval;

hun samengebalde volkskracht heeft zich in een geweldige uitbarsting ontladen door het onbegrip en de onwil van de vreemdeling die in dwaze overmoed poogt uit te roeien wat aan hen, die hij smalend noemt “de lomperds van Europa“ het meest dierbaar is: hun godsdienst, hun zeden en gebruiken, hun taal...“.

Het is voor een groot deel te danken aan de inzet van de dorpsleiders dat de mensen in deze woeloge tijd niet helemaal stuurloos zijn. Arthur de Bruyne schenkt hun on-

derstaand eresaluut: "Zij zijn in zeer moeilijke tijden van oorlog, bezetting, weerstand en kollaboratie op hun post gebleven;

ze hebben doorheen de meest uiteenlopende denkrichtingen, in sterk en snel wisselend tijdsomstandigheden de dorpsgemeenschap trachten te leiden van het "Ancien Régime" naar de "Nieuwe Tijd".

De overtuigendste illustratie van de stroomversnelling waarin de gebeurtenissen waren geraakt is de geschiedenis van Nijlen zelf. Wij beschikken daarvoor over dagboekfragmenten geschreven door Jacob De Cnaep - onze toenmalige dorpsleider. Hij is achtereenvolgens schepen van de Bijvang, wat betekende dat hij Nijlen vertegenwoordigde in de schepenbank van Lier, en - tijdens de Franse bezetting - ontvanger, agent en maire van ons dorp geweest. Aangevuld door onze archieven en fragmenten uit de kronieken van de ons omringende gemeenten krijgen wij een ooggetuigenverslag van de gebeurtenissen die het leven van onze voorouders overhoop gooiden. Laten wij nu terugkeren in de tijd naar het laatste semester van 1789.

Keizer Jozef II pleegt aanslag na aanslag op onze oude vrijheden, verklaart tenslotte de Charters van Henegouwen en de "Blyde Incomste" van Brabant nietig en ontbindt de "Staten van Brabant". Daarop breekt de "Brabantse Omwenteling" uit: het gehele volk - geestelijkheid adel, ambachtslieden en boeren - werpt zich gezamenlijk in de strijd. In oktober kondigt het "Patriottenleger" het "Manifest aan het Brabantse Volk" af en valt de Kempen binnen. Spoedig volgt de verovering van gans België en op 14 december verlaten de Oostenrijkers Brussel. Na de overwinning op de Oostenrijkers ondertekenen de "Algemene Staten" op 11 januari 1790 de acte van oprichting van de "Republiek der Verenigde Belgische Provinciën". De "Algemene Staten" noemen zich nu "Souverein Congres". De benaming en de uiterlijke inrichting van congres en republiek zijn geïnspireerd door de jonge republiek der Verenigde Staten van Amerika.

De toestand van de jonge Belgische Republiek is echter onhoudbaar geworden door de onderlinge twisten, het aanhoudende geldgebrek en de opeenvolgende nederlagen van het vrijwilligersleger. Op 27 juli zijn te Reichenbach Engeland, Holland en Pruisen bijeengekomen en hebben besloten dat de Oostenrijkse Nederlanden onder het keizerlijke bewind moeten terugkeren op voorwaarde dat de privileges zullen geëerbiedigd worden en dat amnestie zal worden verleend aan de opstandelingen. Door deze overeenkomst is alle buitenlandse hulp uitgesloten. En de Omwenteling is een verloren zaak... Het korps van Berlaar, waaronder ook de Nijlenaars, ligt op de berg van Hoei, boven Namen. Een ooggetuige van de slag bij Namen vertelt: "...Eindelijk zyn daer omtrent zoo veel troupes der Keizerlijke gevonden, dat se 't heel patriotique hebben uijt malkander geslagen. De moed was groot in het optrekken, maar in het afkomen". De droom van zelfbeschikking is uit. En Jacob De Cnaep meldt: "Gummarus Baten tuys gekomen van Naemen op 20 september, ergo 16 dagen". Op 10 decem-

ber 1790 bereikt men een overeenkomst en het "Tractaat van 's Gravenhage" wordt ondertekend. Het bepaalt dat de Republiek zich overgeeft en dat de Oostenrijkse keizer de voorwaarden van Reichenbach aanvaardt. De keizer houdt woord en de Oostenrijkse restauratie vindt zonder repressie plaats.

Wij keren terug naar het bestuur van voor de Omwenteling en het enige wat de Cnaep over de machtswisseling vertelt, is dat op 12 december de dorpsfusieken, op bevel van Karel Caimo, schout van Lier, binnen Lier overgebracht worden.

* Rosette Rymenants

Wordt vervolgd.

-
- 1/ "gevaseert" : opgeroepen om zitting te houden
- 2/ "gecommiteerde" : afgevaardigde
- 3/ "propisitie" : voorstellen
- 4/ "resolutien" : beslissingen
- 5/ "prinsepalyck" : voornamelijk
- 6/ "kommersse" : handel
- 7/ "te" : de
- 8/ "cromperen" : ? misschien uit Franse corrompre: bederven, aan belang doen verliezen, overvleugelen
- 9/ "consulteren" : beraadslagen
- 10/ "canon sesponders" : zesponders, soort kanon waarvan de naam duidde op het gewicht van de bijpassende kogel
- 11/ "geconsenteert" : toegestemd
- 12/ "fusieken" : geweren
- 13/ "vollentairen" : vrijwilligers
- 14/ "marmiten" : ketels, vooral koperen stoofketels
- 15/ "Loven" : Leuven

Bronnen:

- "Geschiedenis der gemeenten Kessel, Bevel, Nylen, Emblem en Gestel" door J.B. Stockmans - Lier, 1910
- "De Brabantsche Omwenteling van 1789" door Dr.E. De Goeyse - Brussel, 1939
- "Het ressort van Mechelen of de geschiedenis der gemeenten Heist-op-den-Berg, Boisschot, Hallaer en Gestel" door L. Liekens - Heist-op-den-Berg, 1921
- "De Boerenkrijg" door M. Dillen - "Erf en Heem" St. Katerijne Waver, 1974
- "Geschiedenis der stad Lier" door A. Bergmann - Lier, 1873
- "Eenige aantekeningen over den Besloten Tijd en den Boerenkrijg in de Kempen" door P.F. Gebruers - Geel, 1899
- "De Boerenkrijg" door Arthur de Bruyne

Werkten mee aan dit nummer :

Redactie: Jos Bastiaens, Walter Caethoven, Flor Dieltjens, Jozef Engels, Frans Lens, Jan Roelans, Rosette Rymenants, Jos Thys en Octaaf Van Camp.

Tekeningen: Mark Derboven, Dirk Liekens, Alma Van de Plas en DF-ledenblad.

Fotografie: Jeannine Thys en René Verhaegen.

Grafische vormgeving: Walter Caethoven.

Eindredactie: Rik Claes.

Fotozetwerk: Greet Gilis.

Druk: Armand Luyten.

Marie en Witje vertellen:

Was Grote Nelis ook groot in het toveren?

In den tijd dat de grote (Gust) Nelis en Constant Leysen samen bouwwerken aannamen, werd aan hen de verwezelijking van het gemeentehuis van Pulle toevertrouwd. Het plan was getekend door mijnheer Careels, provinciaal bouwmeester van Mechelen. Nelis moest instaan voor het metselwerk en Leysen voor de schrijnwerkerij en den timmer. Daar er geen openbaar vervoer bestond, bijna niemand over een auto beschikte en Pulle toen misschien wel verder van Nijlen verwijderd was dan nu het geval is, bleef iedereen, de aannemers en hun werkluï inbegrepen, logeren te Pulle. Ze verbleven allen op dezelfde boerderij. Aan de boer dienden ze voor kost en inwoon een zekere som te betalen. Ze sliepen op alle mogelijke plaatsen, tot zelfs in de schuur en op het schelft toe. Gust Nelis logeerde op zolder, juist boven de woonkamer. Na een tijd ontdekte hij dat er in de plankenvloer zulkdanig grote spleten (reten) waren dat men er gemakkelijk iets tot beneden op de tafel kon laten doorvallen. Van zodra Nelis dit wist, zei hij tegen de Kaloe (ja, dezelfde Kaloe uit ons vorig verhaal): "Ik ga dezen avond den boer eens bang maken, ik ga een beetje toveren. (Saraska Violletta, die andere tovenaar, lag toen nog in de wieg). En hij gaf de Kaloe tien vijf frankstukken, van die grote zilveren, en zei: "Ik ga straks naar beneden, en telkens als ik met mijn stokje tegen het plafond klop, laat ge een geldstuk door een der spleten van de "plancher" vallen".

's Avonds als het donker was, zaten bijna al de logeer-gasten samen met de boer en de boerin bij het licht van het haardvuur te vertellen over van alles en nog wat, maar vooral over heksen en toveren. Tot de Nelis plots recht stond en met een ernstig gezicht zei dat hij kon toveren en dit dadelijk zou bewijzen door geld uit het plafon te "scamoteren". De daad bij het woord voegend sprong hij op de tafel. Hij begon wat Latijn uit zijn frak te slaan en nog van alles anders te broebelen dat niemand verstond en klopte met een te voorschijn gehaald stokje, zijn toverstokje, tegen de zoldering. Daaruit viel ogenblikkelijk een geldstuk. Het werd ineens muisstil. De boer, die met grote schrikogen toekeek, verbleekte, terwijl de boerin begon te beven. Maar de Grote deed of hij niets opmerkte en toverde verder. Zo klopte hij nog acht maal tegen de plankenvloer en telkens viel er een zilverstuk naar beneden. Hij klopte voor de tiende keer, maar er gebeurde niets. Nogmaals klopte hij en nogmaals. Zonder resultaat evenwel.

De Grote Nelis in eigen persoon.

Helemaal uit zijn lood geslagen en beurtelings naar het plafon en zijn stokje kijkend, zei hij ten slotte: "Het gaat niet meer, het is onderbroken, en ik weet niet door welke oorzaak, het is kapot".

De boer, nog niet bekomen van zijn emotie, riep tegen zijn vrouw: "Dien Grote moet morgen het huis uit, hij is van den duvel bezeten. Dat is hekserij hier!" Wanneer Gust Nelis ging slapen, zei hij tegen de Kaloe: "Ik had u toch tien vijf frankstukken gegeven. Ge hebt er maar negen naar beneden laten vallen". "Toch niet", antwoordde de Kaloe, "ik heb er tien gedropt". De grote zag ineens de pretlichtjes in de ogen van zijn kornuit, riep hem dichterbij, tastte hem af en vond in een van zijn sokken het tiende geldstuk. En zo kwam aan het licht hoe onze grote tovenaar betoverd werd door zijn leerling, de Kaloe.

Of wie een put graaft voor een ander...

** Jos Thys.*